

4. KATEGORIZACIJA

OSNOVE KATEGORIZACIJE

- *Sposobnost Vodiča se ogleda u stručnom, stečenom zvanju, koje je razvrstano u sistemu kategorizacije.*
- *Osnovne kategorije su sastavljene na osnovu: težine, potrebnog tehničkog znanja, načinu kretanja, vremenu odvijanja ture i geografskim karakteristikama ture.*
- *Svaka kategorija ima slovnu oznaku i kratak opis. Kategorije su stalne i standardizirane, te usklađene prema standardima UIAA.*
- *Osnovno osposobljavanje je osposobljavanje Vodiča za vođenje ljetnih tura, što je osnova za vodiča. Program usavršavanja vodiča je stepenast ili u više dijelova.*
- *Lično usavršavanje je namjenjena obnavljanju postojećeg zvanja i usvajanju novosti vezane za tu kategoriju.*
- *Napredovanje i usavršavanje je namjenjeno za napredovanje u više kategorije vođenja gdje je usklađena posebna pogodnost napredovanja u posebnim kategorijama.*
- *Osnovno osposobljavanje za određenu kategoriju obuhvata: tečaj ili trening, ispit, proveden pripravnički staž i završni test.*
- *Za osnovno osposobljavanje, da se dobije zvanje Vodiča, moguće je nakon završenog osnovnog osposobljavanja uspješno položenog ispita i uspješno izvedene ture.*

KATEGORIJE VOĐENJA

- Ljetne ture - „A“ kategorija
- Zimske (snježne) ture - "B" kategorija
- Teške ljetne ture - „C“ kategorija
- Lako turno skijanje - „F“ kategorija
- Lake ledničke ture - „G“ kategorija
- Penjački usponi - „H“ kategorija

Ljetne ture - „A“ kategorija

Opis: osnovno vodičko znanje, kretanje različitim ravničarskim i brdsko-planinskim terenima, izleti, pohodi, osnovno znanje upotrebe užeta, ostalih osiguranja na turi i upotreba štapova (palica)

Vođenje: označeni ili slabo označeni putevi, izleti i pohodi. Pored toga označene planinarske staze, sa malim snijegom i lake neoznačene staze.

Zimske (snježne) ture - "B" kategorija

Opis: osnovno zimsko vođenje, upotreba cepina i dereza, štapova, krpilji te znanje upotrebe užeta i vođenja u navezu u zimskim uvjetima, sa dobrim orijentacijskim znanjem.

Vođenje: sve iz kategorije „A“, lake označene i lake ne označene staze po snijegu, zimski markirani putevi, organizirani sigurnosni pohodi i bivakiranja, zahtjevne i teške označene staze po snijegu, te lake i zahtjevne ne označene staze po snijegu.

Teške ljetne ture - „C" kategorija

Opis: uključuje sve znanje iz kategorije „B", kretanje u navezi, kretanje uz osiguranje, penjanje kroz lake stijene i dobro poznavanje orijentacije.

Vođenje: sve iz kategorije „B", pored toga vođenje po veoma teškim zahtjevnim i neoznačenim stazama, osiguranim putevima (ferate).

Lako turno skijanje - „F" kategorija

Opis: sve iz kategorije „B", te znanje skijanja i hodanja sa turnim skijama po različitim terenima, te posebno znanje orijentacije.

Vođenje: sve od kategorije „A" do „C".

Lake ledničke ture - „G" kategorija

Opis: hodanje sa derezama i cepinom po ledu, osiguranje po ledu, spašavanje iz snježnog procijepa, seraka, pukotina i posebno znanje orijentacije.

Vođenje: sve iz kategorije „B" i „C", lake označene i ne označene staze sa snježnim pukotinama (lednim), lake ne označene, ledeni (snježni) i kombinirane staze do zahtjevno neoznačene staze.

Penjački usponi - „H“ kategorija

Opis: potrebno kategorija „B“, „C“ i „G“, te znanje za vođenje penjačkih uspona, pomoć penjačima, bez snijega, sa snijegom, sa ledom i kombinirano, zaleđeni slapovi, spašavanje i orijentacija.

Vođenje: sve iz kategorije „B“, „C“ i „G“, te penjačke smjeri u penjalištima i visokih streha, bez snijega, sa snijegom do IV stepena težine po skali UIAA.

NAČIN DOBIVANJA ZVANJA I KATEGORIJE

Nosilac programa osposobljavanja planinarskih vodiča je Komisija PS FBiH. Obuka se provodi po istim i jednakim pravilima i temama, koje će izvoditi provjereni predavači, instruktori vodiča i instruktori drugih zvanja na prijedlog Komisije.

Organizator osposobljavanja ili obuke je isključivo Komisija, a Planinarska društva/klubovi ili njihove uspostavljene jedinice (vodički odbori/stanice ili vodički odsjeci), ne mogu provoditi osposobljavanje ili obuku vodiča. Planinarska društva/klubovi, vodički odbori/stanice i vodički odsjeci mogu od Komisije tražiti organizovanje obuke ili osposobljavanja.

Po uspješno završenom osposobljavanju ili obuci, kada položi ispit i postane pripravnik u kategoriji za koju su polagali, mora se stažirati ili biti pripravnik minimalno 6 (šest) mjeseci a maksimalno 2 (dvije) godine, ili imati najmanje 10 (deset) tura u položenoj kategoriji. Za svaku turu pravi pismeni izvještaj, koji će na kraju dostaviti Komisiji.

Svaku turu kandidat treba da vodi pod mentorstvom vodiča, koji imaju istu kategoriju ili višu, a koji će potvrditi u svom izvještaju.

Za navedenih 10 (deset) tura, moraju biti najmanje 2 (dva) različita mentora. Pripravnik ne može da bude mentor drugom koji ima pripravnički staž za tu kategoriju, ali može biti pomoćnik registriranom vodiču za tu kategoriju.

Pripravnik koji ispuni uvjete i kriterije za stjecanje zvanja ili više kategorije, dostavlja potrebnu dokumentaciju Komisiji. Komisija će u roku od 15 (petnaest) dana odgovoriti kandidatu.

Za stjecanje zvanja ili više kategorije, za sve koji pristupe, potrebni su osnovni i posebni uslovi.

OSNOVNI USLOVI SU:

- najmanja starosna dob je 18 (osamnaest) godina,
- završena srednja škola,
- članstvo u društvu ili klubu koji je član PS FBiH,
- završena osnovna škola planinarstva,
- 3 (tri) godine aktivnog djelovanja u planinarenju (kopirana članska iskaznica Planinarskog društav/kluba sa ovjerenim godinama članstva),
- dobro zdravstveno stanje,
- sposobnost samostalnog hodanja i vođenja tura, za koje se žele prijaviti,
- poznavanje 1 (jednog) stranog jezika (nije eliminatorni uslov za prijavu).

POSEBNI USLOVI ZA KATEGORIJU SU:

Ljetne ture - „A" kategorija:

- uspješno završen prijemni ispit,
- u zadnje 3 (tri) godine učestvovanja na turama najmanje:
 - 10 (deset) različitih tura po lakim označenim ili neoznačenim stazama, zahtjevnim ili teškim stazama, izleti, pohodi i sl. koje u prijavi potvrđuje matično planinarsko društvo koje prijavljuje kandidata za tečaj.

Zimske (snježne) ture - „B" kategorija:

- Važeća kategorija „A", pored toga u zadnje 3 (tri) godine učestvovanja u:
 - 10 (deset) različitih tura po lakim označenim i neoznačenim stazama po snijegu,
 - 5 (pet) različitih tura po zahtjevnim označenim stazama po snijegu.

Teške ljetne ture - „C" kategorija:

- važeća kategorija „B", pored toga u zadnjih 5 (pet) godina učestvovanja u:
 - 10 (deset) različitih tura po neoznačenim stazama, misli se na neuređene penjačke smjeri najmanje visinske razlike 250 m,
 - 10 (deset) različitih penjačkih uspona stepena II po skali UIAA,
 - 10 (deset) različitih penjačkih uspona stepena III po skali UIAA.
- Završen ljetni alpinistički tečaj.

Lako turno skijanje - „F" kategorija:

- potrebne „A" i „B" kategorije (ako je istovremeno polaganje kategorija „B" i „G", tada nije potrebna kategorija "B"),
- uspješno završena provjera znanja skijanja na zahtjevnim stazama, pored toga u zadnjih 5(pet) godina učestvovanja u:
 - 10 (deset) različitih lakih turnih skijanja,
 - 5 (pet) različitih zahtjevnih turnih skijanja.

Lake ledničke ture - „G" kategorija:

- potrebna kategorije „B", pored toga u zadnjih 5(pet) godina učestvovanja u:
 - 10 (deset) različitih lakih tura po ledu, tvrdi snijeg,
 - 5 (pet) različitih tura po zahtjevnim turama po ledu, zaleđeni slapovi.
 - Stečen naziv registrovani alpinista.

Penjački usponi - „H“ kategorija:

- potrebna kategorija „B“, „C“ i „G“, pored toga u zadnjih 5 (pet) godina kao prvi ili mijenjanje u vodstvu najmanje ispenjanih:
 - 20 (dvadeset) različitih kopnenih smjeri, sve smjeri najmanje težine V po skali UIAA,
 - 10 (deset) različitih visoko gorskih penjačkih uspona,
 - 10 (deset) različitih visoko gorskih penjačkih uspona, težine IV po skali UIAA, dužine do 250m,
 - 10 (deset) različitih visoko gorskih uspona po snijegu (zimskih uspona)
 - 5 (pet) različitih visoko gorskih uspona po snijegu, najmanje težine IV po skali UIAA ili viših od 350 m,
 - 10 (deset) različitih visoko gorskih ledenih, kombiniranih uspona, led/stijena,
 - 5 (pet) različitih visoko gorskih ledenih, kombiniranih uspona, najmanje težine IV po skali UIAA ili viših od 350 m.
 - Stečeni naziv registrovani alpinist i registrovani GSS spasioc,

Kandidat dokazuje posebne uslove za pojedinu kategoriju, ovjerenim izvještajem vodičke djelatnosti za tekuću godinu od strane matičnog društava, gdje se dokazuje da je vodič izveo ili učestvovao u turama, usponima koji se traže za pojedine kategorije.

Prelazak iz niže u višu kategoriju je moguć napredovanjem i osposobljavanjem, koje obuhvata: tečaj ili trening, polaganje ispita, u koju spada ispitni zahtjev, pisani test i ispitna tura, te završen pripravnički staž za zahtjevanu višu kategoriju.

Kandidati (instruktori planinarskog odgoja, alpinisti, alpinistički instruktori, instruktori GSS, članovi GSS) za višu kategoriju, koji imaju priznat naziv vodiča, te imaju odgovarajuće znanje i iskustvo jednako vrijedno osposobljavanju za višu kategoriju, koju su stekli u drugim osposobljavajućim tečajevima u okviru PS FBiH ili izvan nje, mogu uz ispunjavanje posebnih uslova, koji su napisani u članu 24. ovog Pravilnika, uz predviđeni pripravnički staž, pristupiti polaganju za željenu kategoriju.

Vodič, koji u skladu sa dogovorom između PS FBiH i UIAA ispunjava uslove, može da dobije odgovarajuću kategoriju po standardima UIAA.

Ispunjavanje uslova za vodiča mogu se uključiti svi kategorizirani i licencirani vodiči PS FBiH i ostali pojedinci koji podnesu zahtjev za stjecanje zvanja odnosno Prijavu za polaganje ispita za vodiča (Prilog 3).